

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Felolós szerkesztő és kiadó tulajdonos:
IFJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K. VÁSÁRHELYT.
Hirdetések díjszabály szerint. Nyilttér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátrálékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

Szellemi önállóságunk.

A politikailag független és önálló népek nem mindig azok szellemileg is. Van szellemi vazallság, elnyomás, rabság ép úgy, mint van politikai. Vannak Sziberiának kulturái értelemben vett ólombányái, hová a szellemileg kiskoru népeket kárhoztatják el a nagyok és a hatalmasok. A kulturának vannak diadalmenetei, melyek alkalmával a hódítók rabszija fűzve hurcolják magukkal a legyőzött barbár népeket.

Hasztalan vívtuk ki állami függetlenségünket, ha nem vagyunk önállók szellemi-

leg és kulturailag. Mihaszna vagyunk Európának egyik legidősebb népe, ha kiskoruak maradunk szellemi értelemben?

És mi haszna tudtuk magunkat a vezérek kora óta észszel, karddal, államférfiúi bölcseséggel megvédelmezni a germán hódító törekvéseivel szemben, ha szellemileg és kulturailag germán rabigát viselünk. Ha tudományos szellemünk önként hódol meg idegen hatalmaknak. Ha, amit hadvezéreink, államférfiaink kivitak, kockára teszik kulturái vezéreink. Ha a nemzeti öntudat csak a parlamentben lüktet és nem egyszersmind az akadémiában s más tudományos intézeteinkben.

Eszünk ágába sem jut szellemi vesztégzár alá helyezni akarni Magyarországot, annál kevésbé óhajtunk szellemi vámsorompókat felállítani nyugati határainkon. De igen is egyszer már komolyan le kell számolnunk azon egyoldalú germán iránynyal, mely közszellemünkben elhatalmasodik.

A nyelvi germánizációtól nem féljük és komolyan senki sem félheti Magyarországot, melynek grammatikai meghódítása nem sikerült sem a Hohenstaufoknak, sem a Habsburgoknak, annál kevésbé sikerülhetne a Hohenzollernek, habár erre törekednének is. A német nyelv a Duna vonalát soha sem volt és nem lesz képes áttörni. Magyarország a nyugatot meg tudta vé-

deni a török hódítástól, a keletet a nyelvi germánizációtól.

De igen is a germánizáció veszélyében forog kulturánk, tudományunk, e veszélyben forognak összes intézményeink, abban forog maga nemzeti geniuszunk. Tudósaink — kevés kivétellel — egyszerűen akceptálják és excerpálják a német tudományt. Törvényhozóink pedig egy negyedszázad, de különösen a hetvenes évek óta, recipiálják a német törvényeket és kodexeket. A büntetőtörvénykönyv szerencsés kivételt képez, de csakis kivételt. Hogy tudományunk germán szellemű, ez bár sajnos, de ezen nem egy könnyen lehet segíteni. Államilag nem lehet tudósokat preparálni, noha az ösztöndíjak és tudományos kiküldések által e téren is irányzólag léphet fel a kormány. És kell ismerni, hogy e téren újabb öröndetes változás következett be.

De tudományunknak, magának kulturánknak meggermánizálása nem oly nagy baj, mintha intézményeinket germánizáljuk meg. És most van ideje különösen annak, hogy a germánizáció veszélyére figyelmeztessünk. Összes belkormányzatunk gyökeres reformok küszöbén áll. Közigazgatásunk a községtől felfelé minden fokozaton, átalakuláson fog keresztlenni.

Eddigi közigazgatási reform-kísérleteink tele voltak poros motivumokkal. Közigazgatási irodalmunk Stein, Gneist és a porosz reformok járszalagán sántikál.

A „Székelyföld“ tárczája.

A divat ördöge.

— Csevegés, —

Irta: Mártonffy Imre.

„Ha divatba jönne a mez nélküli járás, úgy illetleneknek neveznék a nőket, kik ruhában járnak.“

Bocsánat hölgyeim! Ezt a paradoxont, vagy magyarán mondva látszólagos képtelenséget egy német író művéből idéztem, nem tölem való! Azonban valljuk meg őszintén, vajjon nem képes-e mindenre az a zsarnok, kit divat ördögének neveznek és ki párisi trónjáról szabja toilette törvényeit az egész világnak? S nem ezek-e az egyedüli törvények, melyeknek kivétel nélkül mindenki engedelmeskedik? Nem az ő műve-e a chinai nő megesonkított lába, a karaibi nő átlukasztott orezimpája, a botokuda nő lapított koponyája, a maláji nő festett körmei és a masri nő bőrbéragái? Mindazon torzítások az illetők fogalma szerint növelik a szépséget, mert bolygónkon mi sem lehet oly viszonylagos, mint éppen a szépség fogalma.

A Jöreménység fókának bugyogótlan arslánja szerint, a mi Venusunk alkalmasint nagyon is karos lenne; pedig a kaffernék kővér cipői korántsem térnek el a szépség fogalmától annyira, mint a XVIII. század abroncsos szoknyája és a jelen századnak krinolinja, mely újra kísértetni kezd!

Livingstone egy középafrikai törzsről tesz említést, melynek női, pálmazsír és agyagból készült kenőcs segítségével, hajukat gránátos sűveggé idomítják. Vajjon e forró égővi izléstelenség nem-e a mi kontyaink anyja-e és talán a Fidschi szigetekbeliek pálmá levelei, melyekkel hátukat óvják, a mi frakkunk ősapja!

XV. Lajos koronáztatása alkalmával a hölgyeknek térdén állva kellett az udvari kocsiiban helyet foglalniok, nehogy torony magasságu fejük kárt szenvedjen.

Azonban nem csak a „szép nem“-be bujt a divat ördöge, hanem a férfiakat is elhódította. „Egy bolond százat csinál“ mondja a közmondás. Az elbizakodott Alkibiades levágta vadászkutyájának a farkát, miben ma évezredek után is u'anozzák. Navarrai Henrik a nyakán levő anyajegy miatt álszakált hordott és ezáltal lett a Henri quatre megalapítója; a bárgyu X. Károlynak nem nőtt bajusza s lovagjai az ő kedvéért borotválkoztak. Chacun á son quot. A lengyel zsidó ép oly gondal hordja vukliját (pajesz), mint az indián tollékitette fűrt-sörényét. Hogy a katolikus szerzetes rátoros-e környezetére (tonzara) az nem valószínű; de mindenesetre kevesebb gondot szerez neki, mint a chinaiak hagyományos üstöke, melynek elvesztése megbeesteleníti.

A divat ördögének furcsa szeszélyei vannak, melyekkel az emberiséget gyötéri. A keleti megborotváltatja fejét és növeszti szakállát, a nyugati ellenkezőjét teszi és az alkalmatlan „holdvilágkoponyát“ alhajjal takarja.

A divat ördögének kellekei is különbözök.

Az egyetemi polgár füttykösét forgatja, az arslán monokliját csipetli szemére (mert a binoklin keresztül nem lát), a montenegrói fegyvert hord tüszőjében, a magyar paraszt dohányzacskóját gatyakorozában, pipáját pedig kalapjára tűzve hordja. A német evőeszközét börszárjába dugja. A paraszt menyecske épp oly ügyesen kaczerkodik guzsajával, mint a spanyol donna legyezőjével és az apáca az olvasóval.

„Bolondnak is tetszik a fa-szabljája.“ A patagoni ép oly kedvtelve hordja vidraborét, mint a perui penunchóját, a görög fuszoneláját, az európai arslán fecskefarkát, s a cigány piros nadrágját. A vad, ki meztelenül jár, befesti testét és elejtett elleneinek fejbőrével pompázik; a kultura embere egyenruhát vesz föl és rendcsillagot aggat magára. Így volt mindig és lesz örökké. A divat ördöge folyvást az emberek fején tánczol, csak hogy minden században más ugrásokat csinál.

A két nem abbeli törekvése, hogy egymásnak tessék, a divat ördögét mindenkor a legaggodalmasabb kicsapongásokra készítette. Hogy vajjon az özönvíz előtti hölgyek, — mint ma a madagaskáriak, emberfogakból, — pliosaurus-csontokból készítettek-e maguknak nyakláncot és hajukat mammoth-zsírral kenték-e, azt nem tudjuk, de a londoni brittisch muzeum egy papyrus tekercse 1700-ból Kr. sz. előtt meglehetősen mennyiségű szepítőszereket emleget, melyet Ihtaba (Helipolis) divatoztak. Izrael bájos hölgyei a receptet alkalmasint a sivatagba is elvitték magukkal.

A divat ördögével teljes hölgyek piperevágya ellen az assyrok, perzsák, görögök, zsidók és ró-

És pedig felérne ránk nézve egy nemzeti szerencsétlenséggel, ha egyszerűen lemásolnók a porosz közigazgatás intézményeit. A ki a magyar megyéből porosz Regierungs-Bezirket csinálna, ez gyilkot emelne nemzeti geniuszunk ellen. A ki meg akarná nálunk valósítani a porosz tartományi rendszert, merényletet követne el a magyar állami és nemzeti egység ellen. A ki dekomponálna porosz mintára a megyét jársókra, nagy multu és fényes hivatásu nemzeti intézményünket csonka holttetemmé változtatná. És a ki a porosz községi szervezetet, ennek feudális motivumaival együtt nálunk életbe akarná léptetni, társadalmunk demokratizálása ellen esküdne össze.

A porosz reformokban kétségkívül van sok tanulságos ránk nézve is; e reformok hatása nem enyészhetik el nyomtalanul. De történelmi fejlődésünk és a gyakorlati élet követelményei képezik azon alapot, melyen közigazgatási reformjainknak föl kell épülniök. Nem azt kell kérdeznünk: mit mond egyik, vagy másik kérdéstről Stein vagy Gneist, hanem, hogy mit mondanak nemzeti geniuszunk és a gyakorlati élet igényei. És ha valamit át is veszünk, ennek nemzeti szellemünkhöz és viszonyainkhoz kell simulnia. Hiszen a megyét is a germán népektől kölcsönöztük, de nemzeti geniuszunk azt speciálisan magyar intézménynyé dolgozta át. Most, egy ezredév óta is büszké lehetünk jól használt kölcsönünkre. Az idegentől csak a keretet kaptuk s a nemzeti szellem volt az, a mi a keretet betöltötte.

Az utánzásnak nem vagyunk ellenségei, csak hogy az utánzásnak nem szabad szolgáinak lennie. És nem szabad több idegen intézményt átvennünk, mint a mennyinek földolgozására, viszonyainkhoz, karakterünkhöz való asszimilálására képes nemzeti geniuszunk. A legfinomabb és legjellegzetesebb bor is csak bizonyos mennyiségű ide-

maiak, továbbá nagy Károly és a középkor szerzetesei hiában farszították tüdejüket, mert a divat ördögén minden társadalmi és politikai vedlés nyomtalanul surran át. Még a legradikálisabb forradalom se férhetett hozzá. Midőn 1789-ben Franciaországban mindenki elvesztette fejét és a rémuralom vérbe mártott szivacsával törölte el a régi rendszert csakis a 1677-ben alapított és XIV. Lajos által szabadalmazott divatlap „Mercur Galant” élt túl minden politikai és társadalmi változást. Még nagy Napoleon is meghajolt a divat ördöge előtt és visszahelyezte az uszályt, melyet a forradalom levágott.

Mennyit kikelték már az uszály ellen! Ez a tüdőt rontó kigyó addig fog kuszni az utca porában, míg végre a divat ördöge elúzi, hogy aztán évek múlva ismét megjelenjék.

Hebbel azt mondja: „A divat ördöge rohan előre, míg meg nem akad és ennek következtében vissza kell fordulnia.” Nem azért, mintha nem találkoznék elegendő ész-ok az uszály, a légzés ez ellenlábasa ellen, csak hogy az ész okok, lepergnek a divat ördögéről és ép oly kevés hatásuk van, mint Don Quizotte támadásainak a szélmalomok ellen. Sőt a divat ördöge szeszélyesebb és változóbb a nőknél, már pedig a hölgyek a „jó izlés arcopágia előtt mindig nyerne.

Karr Alfons „L'esprit”-jéből egy idézettel végzem hűsies balgaságomat, a melylyel lándzsát törtem a divat ellen; „Ha rendkívüli ragyogásu, szép ruha léteznék, mely a rut nőt is elragadtatná varázsolná, de melyet csakis a vérpadra vezető uton lehetne fölvenni, azt hiszem, találkozni elég nő, kik tetteik által, arra törekednének, hogy e ruhát hordhassák.”

gen ingrediencia felszívására képes; azon tul elveszti karakterét.

Vigyázzunk tehát különösen közigazgatási reformjainknál nemzeti szellemünk követelményeire. Az igazságügyi intézmények sokkal több kozmopolita elemet tünek el, a művelt népek igazságügyi szervezete, leszámítva az e téren exotikus és egyedül álló Angliát, nagyjában hasonló is. Közigazgatási organizmusunk ellenben lényeges különbségeket mutat fel, mert ez organizmusnak a nemzeti sajátságokhoz kell simulnia.

Szellemi önállóságunk minden hiánya más téren is baj; de közigazgatási reformjaink terén azt teljes mérvben fenn kell tartanunk.

Különben nemzeti geniuszunk kerül veszélybe. És ha az elveszett, annyi, mintha a magyar nemzet lelke veszett volna el.

Beksics Gusztáv.

Egyleti élet.

Titkári jelentés.

(A közdivásárhelyi önkéntes tűzoltó egyesület 1893. július 23-án tartott közgyűlésében előterjesztette Vajna Károly, titkár.)

(Folytatás.)

A mi az egylet gyakorlati működését illeti, parancsnokságunkat e tekintetben sem érheti a mulasztás vádja. Erre vonatkozólag a következőket van szerencsém Turóczi László szolgálatvezető bajtárs jelentése alapján előterjeszteni:

Az 1891. év folytán egyletünk tagja volt 102 egyén, kiknek összes kivonulási órája 1120 volt. Megjelentek 562 órá, elmaradtak 548 szor. Igazoltatott 276 mulasztás, igazolatlan maradt 282. Gyakorlat tartatott 11-szer; tüzeset kettő volt helyben, kettő Oroszfaluban, egy Bereczkben, mely eseteknél testületünk kellő eréllyel teljesítette hivatását.

Ezenkívül kivonult testületünk a Landt József tagtárs temetésekor, a király születése napján, a vasut megnyitására és a földmívelésügyi miniszter megérkezésekor, 1891. nov. 30-án.

Színházi őrseget teljesített 32 előadáson. Az 1892. év folytán a teljes létszám 93 egyén volt. Gyakorlat 8-szor tartatott, melyeken a megjelentek órája 530 volt. Megjelentek 271-szer. Mulasztás összege 250 óra, melyből kimentetett 148, ki nem mentetett 102.

Tüzeset kettő volt, melyen kevés kivétellel jelen voltak a tagok.

Ezenkívül kivonult a testület: a Barabás Ignác, karnagy temetésén és Baross Gábor emlékére rendezett gyászünnepeken és Ó Felsőjei 25 éves koronázási ünnepén 1892. jun. 8-án.

Színházi őrseget 45 előadáson teljesített. A szolgálatvezetés pontos és kifogástalan teljesítéséért méltó elismerés illeti Turóczi László osztályparancsnok bajtársat.

II. Az önképzőkör.

Noha már 1890. november 30-án megalakult, tényleges működését 1891. december 29-én kezdte meg, a tisztikar megválasztásával. Elnökké egyletünk fardhatatlan alparancsnoka, Nagy Károly ur, jegyzővé Farkas Miklós, majd Kovács Ferenc, könyvtárossá Jánovics Sándor bajtársak választattak meg, a kik az elvállalt teendőket mind e mai napig híven igyekeztek is teljesíteni a már akkor megválasztott 24 tagu választmány támogatása mellett. Az önképzőkörnek azóta külön helyisége, abban tekeasztala, s bár kicsiny, de önére jén szerzett könyvtára is van, melyet a tagok elég buzgalommal használnak föl önmaguk művelésére. Mulatságokat rendeztek az önképzőkör céljainak elősegítésére s mégis sajnosan kell megemlítenem, hogy az 1893-ik évre szerkesztett költségvetés szerint 370 frt kiadást és 215 frt bevételt vévén alapul, 155 frt deficitet van előirányozva.

Igen, mert az előző két évre az önképzőkör tagjai részéről tetemes hátrálék van tagsági díjakban künn. Parancsnokságunk nagy sajnálattal vette ez év elején tudomásul e szomorú körülményt s kénytelen volt kimondani, hogy ha a teendő kiserletek folytán nem fognak begyűlni a hátrálékok, miután az anyaegelet pénztára korlátoltasága miatt nem hozhat áldozatokat az önképzőkör fenntartására: kénytelen leend azt bezüntetni. Epen ezért melegen ajánlom t. bajtársak figyelmébe az önképzőkör ügyeinek felkarolását; gyűjtsenek új tagokat, hassanak oda, hogy a hátrálékok folyjanak be, rendezzenek mulatsá-

ságokat, hogy így az önművelésre kedvező alkalmat nyújtó ezen szép intézmény ne jusson oly rövid idő alatt, pár évi élet után, a szalmaláng sorsára!

III. A zenekar.

Zenekarunk a Makkai Dániel karvezető által történt újjászervezése óta öröndetes fejlődésnek, fokozatos haladásnak indult. Tagjai két csoportba vannak osztva: kezdők és gyakorlók csoportjára s összesen 25 tagot számlál ez idő szerint; a gyakorlók megtanultak 8 új darabot; résztvettek 1891-ben 9 temetésen, 1892-ben 6 temetésen, ezen kívül a vasut megnyitáskor, gróf Bethlen András földmívelésügyi miniszter fogadása, ő felségeik koronázásának 1892. június 8-án tartott 25 éves jubileuma alkalmával rendezett ünnepélyen, a király ő felsége születésnapján ünnepélyén, a márczius 15-iki nemzeti ünnepélyeken, a Kossuth Lajos 90 ik születés napja alkalmából rendezett ünnepélyen, mindentűt igyekezővén működésével dicséretreméltóan emelni az ünnepélyek fényét.

A mi az egylet és szakosztályai vagyoni állását illeti, arra vonatkozólag a következőkben van szerencsém előterjesztésemet tisztelettel megtenni

A) Az anyaegelet 1891. évi
bevétele teszen 427 frt 94 krt,
kiadása „ 353 frt — krt,
pénztármaradvány 74 frt 94 krt.

B) Az anyaegelet 1892. évi
bevétele teszen 508 frt 08 krt,
kiadása 361 frt 41 krt,
pénztármaradvány 146 frt 67 krt.

C) A zeneszakosztály 1891. évi
hevétele teszen 266 frt 27 krt,
kiadása 265 frt 77 krt,
pénztármaradvány — frt 50 krt.

D) A zeneszakosztály 1892. évi
bevétele teszen 742 frt 54 krt,
kiadása 734 frt 10 krt,
pénztármaradvány 8 frt 44 krt.

E) Az olvasókör 1891. évi
bevétele teszen 433 frt 07 krt,
kiadása 344 frt 41 krt,
pénztármaradvány 88 frt 66 krt.

F) Az olvasókör 1892. évi
bevétele teszen 381 frt 49 krt,
kiadása 358 frt 99 krt,
pénztármaradvány 1893-ra 22 frt 10 krt.

Az összes pénztári készlet, illetőleg vagyon a számvizsgálás napján, 1893. ápril 19-én tett takarékpénztári könyvekben s készpénzben:
a) az anyaegeletnél 143 frt 22 krt
b) a zeneszakosztálynál 23 frt 68 krt
c) az önképző (olvasó) körnél 4 frt 76 krt

Összes vagyon pénzértékben 173 frt 60 kr o. é.

A számvizsgáló-bizottság jelentése öszinte elismeréssel adózik e három pénztár kezelője: Bankó Gyula bajtársunknak s e jelentés alapján van szerencsém egész tisztelettel javaslatba hozni a Tiszelt Közgyűlés előtt, hogy az 1891. és 1892. évi számadási kötelezettség terhe alóli felmentvényt Bankó Gyula pénztáros bajtárs részére megadni s egyuttal e minőségében is tanusított kiváló szolgálatait jegyzőkönyvileg köszönetet szavazni méltóztatassék.

(Folytatása következik.)

Különfélék.

— **Időjárásunk.** változatosság n nem szükölködik. Tropikus hőség után hűs nappalok következnek s csupán egy hiányzik, az eső. Kedd óta nyugotról sokat ígérő felhők jönnek, de ahogy jöttek úgy el is vonulnak a nélkül hogy még eddig esőt hoztak volna. Ha még néhány nap nem lesz eső, a gazdaközönségre nézve végzetes lehet.

— **Az aratás** az egész megyében javában foly. Még ez idő szerint a termés milyenségéről szólni nem lehet, de a mi vidékünkön jó közép termésre van kilátás. Roppant benitólág hat a gazdaságra a példátlan magas munkásbér. Kézdivásárhelyt egy arató bére jelenleg 75 kr és 4—5 szőri étel naponként. S még ily magas ár mellett is alig lehet munkást kapni.

— **A király Aradmegyében.** Aradmegye állandó választmánya 28-án d. u. tanácskozott a király fogadásának előkészületein. A király szeptember 10 én déiben Borossebesen csak helyi küldöttségeket fogad. A helyi küldöttségek már 9-én, a király megérkezése napján, üdvözölni fogják ő felségét. Borossebesen zászlódiszt őlt, az utak rendezve és díszítve lesznek. Az állandó választmány minapi ülésén megjelent Wenckheim Frigyes gróf borossebesi nagybirtokos is, a kinek kastélyában lesz ő felsége lakása.

— Merénylet Wekerle ellen. Wekerle miniszterelnök ellen, a ki most Pestmegyében dányosi birtokán nyaral, merényletet követett el egy vakmerő paraszt, a szomszédos Nyáregyháza kisbírja. Nyáregyháza község jegyzőjének volt valami ügyesbajos dolga, a melyet szeretett volna egyenesen a miniszterelnök elé terjesztetni. Véletlenül megtudta, hogy a kegyelmes ur Dányosról csévi pusztájára kocszott, a hova Nyáregyházán át visz az út. Megbizta tehát a kisbíró, hogy álljon ki az útra s mikor a miniszterelnök hintóját a porból kikavarodni látja, akkor szóljon neki. Már tudniillik neki, a jegyzőnek, a ki azután módot fog találni arra, hogy a miniszterelnökkel beszéljen. Ugye jegyző tervez, kisbíró végez. Kiállott a kisbíró az útra s szerencsésen meg is ismerte a beretvált képű urat, a ki hintójával közeledett. De vajha inkább meg ne ismerte volna! Mikor a fogat feltűnt, a kisbíró már messziről integetett feléje. A miniszterelnök, nem tudván mire vélni a dolgot, megállította a kocsi. A kisbíró megemelte tisztességtudással a kalapját és így szólt:

— „Tisztelteti a jegyző ur a kegyelmes urat és kéreti, hogy legyen szíves a községi hivatalba jönni, mert a jegyző ur akarna egypár szót beszélni vele.“

A miniszterelnök meghallgatta az üzenetet, azután azt felelte, hogy ő most nem ér rá, majd inkább a jegyző ur jöjjön el hozzája. Ezzel tovább hajtattat, a kisbíró pedig sietett beszámolni fényesen megoldott diplomáciai missziójáról. Képzelné lehet a hatást, mikor a kisbíró előadta a jegyző urnak, hogy ő hívta a kegyelmes urat a község házára, de ez bizony nem jöhetett, tisztán csak azért, mert most éppen nem ér rá.

— A csempész tragédiája. Ott a határszélén, Soósmezőn történt meg az eset. A fürge Juon nemcsak a juhászattal foglalkozott, nemcsak az erdei kaszálókat kezelte, legeltetvén ott számfelletti juhokat és kecskéket, hanem mellékesen néminemű apróbb csempészetek is terheltek az ő lelkét. Egy figyelmes pénzügyőr pedig feltette vala, hogy ő csempészt fog. El is indulának, ki is fáradának, de fogás nem történt. A határszélén pedig pompás kertek vannak, a hol sűrű, puha a fű, mint egy matrácson, olyan kényelmes heverés esik a kerítés mellett. Fáradt testnek édes ott a pihenés holdvilágos éjszakán. Le is fektének, el is aluvának ott a pénzügyőrök. Juon, a csempész, pedig a határhídon túl lerázván az ő szálitmányát, kémszemlélt tartott, hogy nincsen-e valami bűz — Dániában? Nem volt sehol sem nesz, sem zaj, tiszta volt az út. Hanem azért Juon nem bízta el magát hanem gondolván, hogy a kerten keresztül biztosabb az út, a csempészt holmit nagy sietséggel dobta át a kerítésen, maga is utána ugorván. De, óh fátum! Lába sem érte a földet hanem a finénczót, a ki rögtön is nyakon csípte a csempészt. Folytatása következik.

— Tréfalkozás a gyorsvonattal. Brassóban mult hó 26-án a Kolozsvárról odaérkező gyorsvonat elé a város határán urfából egy darab vasat tettek. A lokomotiv nagy robajjal robogott keresztül az akadályon és szerencsére félre dobta a sinekről. A tettesek ismeretesei s megtették ellenük a feljelentést.

— „Anyánk emléke“ (1806—1892). Ezt az egyszerű, megható címet viseli egy díszesen kiállított füzet, mely Budapesten, a Franklirtársulat nyomdájában jelent meg és a mult év október 30-án elhunyt öz. Szász Károlyné emlékének van szentelve. A füzet tartalmazza az áldott nevű matrona gyönyörű életrajzát, pompásan sikerült arcképét, továbbá Szász Gerőnek a kolozsvári. — Vass Tamásnak és Molnár Albertnek a marosvásárhelyi gyászszertartásoknál mondott szép beszédeit.

— Jenő főherczeg dandárnok. Már szó volt róla, hogy a 13-ik huszárezredet, melynek Jenő főherczeg az ezredparancsnoka, részben Szerajevóba, részben máshová helyezik át. Az áthelyezés legközelebb megtörténik, Jenő főherczeg azonban továbbra is Budapesten marad s dandárnoknak léptéket elő.

— A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara köztudomásra hozza, hogy Wutzel Frigyes és társa cég Budapest fő- és székváros területén a kormány anyagi és erkölcsi támogatása mellett, egy a technika jelen fejlettsége szerint berende-

zett és mindennemű irónokat elő állító nagyszabású ipartelep létesített és azt „Első magyar iróngyár Wutzel és társa“ cég alatt folyó évi április havában üzembe is helyezte. Tekintettel arra, hogy ezen ipartelep létesítése által a kétséget kizárólag szép fejlődésnek indult hazai iparnak ismét egy eddig még műveletlen ágát sikerült meghonosítani, valamint tekintettel arra, hogy ez ujjonnan keletkezett úttörő vállalat a kezdet nehézségeivel csak akkor küzdhet meg, ha mentől kiterjedtebb körben tudomást vesznek annak létezéséről, a kamara felhívja a nagy közönség s különösen azon kereskedők figyelmét, kik iróngyártmányokkal rendes kereskedést folytatnak, hogy ezen új hazai iparvállalatot pártolják, s annak termelvényeit lehetőleg felhasználni és forgalomá hozni törekedjenek.

— A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara az érdeklőt fakeskedők tudomására hozza, hogy a m. kir. államvasutak Budapest-ba parti üzletvezetőségének vonalai részére, az 1894-ik évben szükségelt pályafentartási faanyagok szállítására vonatkozólag, a pályázatok a nevezett üzletvezetőséghez folyó évi augusztus hó 25-éig nyújtandók be. A közelebbi feltételek a kamara irodájában megtekinthetők.

Közigazdaság.

Borkészítés ribizli és egresből.

Nálunk, hol a szőlő nem érik meg, igen előnyösön alkalmazható a ribizli és egres a bor készítésére.

Mert úgy a ribizli, mint az egres, egészen jó, kedves ízű, sőt mondhatni értékes bort ad, melynek nyugaton már most piacza van. A mi természetesen nem zárja ki azt, hogy ha a termés mint bogyó jobban értékesíthető lenne, úgy adassék el.

A ribizli bora világos-piros, az egres pedig arany-sárgába játszik; mindegyik kellemes, üdítő ital s kivált az első nagyon emlékeztet a bordeauxi borra.

Lássuk azonban, hogy mikép kell az említett bogyókat ol bort készíteni, hogy az a fokozottabb igényeknek is megfeleljen.

Tudvalevőleg a szőlő mustja egyebek közt cukrot, savakat, csemsavat és fejtérnyét tartalmaz, ezen anyagok jelenléte teszi lehetővé első sorban a borképződést.

A czukor forrás közben részben átváltozik alkohollá, a sav kellemessé s szomjoltóvá teszi a bort, a csemsavnak az eltarthatóságra van nagy befolyása, míg a fejtérnye mint a forrás okozó gombák tápanyaga mulhatatlan szükséges a mustban.

Szükséges tehát, hogy a mustban ez említett anyagok mind képviselve legyenek és pedig a kellő arányban, különben jó bor nem állhat elő.

A szőlő-must — eltekintve egyes körülményektől — általában a kellő arányban bírja magában ez anyagokat, míg a ribizliről és egresről ez nem mondható el. Itt tehát már az embernek kell közbe jönni.

Mert a ribizli és egres legfőbb részről nagyon is gazdag savakban, míg ellenben czukortartalomra nézve szegény. Ezen tehát segíteni kell, s tulságos savtartalmat kiegyenlíteni, míg a hiányzó czukortartalmat pótolni szükséges.

A szóban forgó bogyók sav és czukortartalma különben általában ez szokott lenni közepes minőségűnél;

	közepes savtartalom	közepes czukortartalom
Ribizlinél	20%	6-4%

Ebből világos, hogy mindkét bogyónál a czukortartalmat czukor hozzáadásával növelni kell. Ez azonban még így nem elég. Mert czukor hozzáadásával nyerhetünk ugyan erős bort, de az savanyu marad. Szükséges tehát a savtartalmat is csökkentenünk, az pedig a mustnak vízzel való felhígítása által történik.

Általában, ha teljes érett bogyókkal rendelkezünk, hogy jó bort nyerhessünk, következők mennyiségű viz- és czukor-pétléket kell 1 kilogramm bogyóra számítani.

	Víz	Czukor
Ribizlinél	2-7 litert	5—600 grammot
Egresnél	16 „	3—400 „

Ha erősebb, pecsenye bort szándékozunk előállítani, akkor egy kiló ribizlire adunk 8—900 gramm czukort, egresnél pedig 5—700-at.

Különböztetve lehet érett bogyókat kell használnunk, melyeknél már nemcsak a lehető magas czukortartalom ki van fejlődve, hanem a sajátos aroma is megvan.

A borkészítéshez lehetőleg mindjárt a gyümölcsök leszedése után fogjunk hozzá, mert ha a bogyókat huzamosabb ideig leszedve hagyjuk, könnyen megecsesednek. Ha a bogyó túlrett, részben rothadt, akkor a nyerendő bornak rossz melléke lesz, nemkülönben a tisztaltalan kezelés is nagyon hátrányosan hat a bor minőségére.

Ha a bogyók kisajtolása nem következhetik be hamarjában, s egy ideig még tartanunk kell a le-

szedett gyümölcsöt, akkor úgy járjunk el, hogy zuzzuk össze a bogyókat, hintsük be czukorral, s a levegő behatásától lehetőleg óvjuk.

A bogyó mustját egyébiránt kétféleképp nyerhetjük. Az egyik mód kisajtolás, a másik kiáztatás.

A sajtolás közönséges szőlő-sajtó segítségével is megtörténhetik, csak arra kell vigyázni, hogy egyszerre ne vastag réteg bogyót tegyünk be, továbbá, hogy a bogyók sajtolás előtt jól összezúzassanak. Így jön aztán egyik réteg a másikra.

Midőn a bogyók jól ki vannak sajtolva, akkor a törkölyt fellazítjuk, vízzel leöntjük s így hagyva állni fedett edényben néhány óráig: ismét kisajtoltjuk. Ez az eljárás pedig háromszor-négyszer ismétlődik.

Az édesítésre szükséges czukor, porrá törve, s vízben feloldva, a nyert musthoz öntetik.

Másik módja a mustnyerésnek a kiáztatás. Ehhez egy félfenekű hordót használnak, melynek alja lyukakkal van ellátva, hogy ott a must kifolyhasson, még pedig, hogy az eldugulásnak elejét vegyü, ezen lyuk elébe egy uj seprőt vagy egy osomó szálal szalmát teszünk. A bogyókat szétzuzzuk, s a hordóba hányjuk; midőn ez meg van, akkor a fent megjelölt vízmennyiség egy részét rátöltjük, a bogyókkal jól összekeverjük s lefolyni engedjük. Ezt ismételtük 3-szor 4-szer, míg csak a leirt vízmennyiség el nem fogy, mire aztán a bogyók teljesen ki lesznek áztatva.

Még ajánlatosabb azonban a szétzuzzott bogyókat, különösen pedig a vastag husu egresét, kellő mennyiségű czukorral kevert vízzel leönteni, így megforrni engedni, s csak azután lehuzni. Ezáltal nemcsak a bogyó nedvei vonatnak ki legteljesebben, hanem a csemsav és aroma is, a mi a leendő bor jóságára és tartósságára nem csekély befolyással bír.

Ezen művelet nagyon jól végrehajtható egy fél fenekű hordóban; csak hogy mivel a forrásba jövő anyag térfogata növekedik, hogy a hordóból ki ne fússon, célszerű arra lazás álló fedelet tenni, mely akár deszkából, akár vászonból lehet.

Igen fontos dolog a must forrása, a mi akkor mehet jól végbe, ha a szükséges hőfok megvan. A legalkalmasabb hőfok pedig a jó forráshoz 12—16° Reamur fok. Alacsony hőfoknál a forrás lassan megy végbe, magasabb hőfoknál pedig tulságos hamar. Ezért legjobb a mustot tiszta boros hordóban vagy öblös üvegekben, valami ilyenforma hőmérsékletű helyre, pl. konyhába stb. vinni.

Forrás alatt a levegő bejuthatását lehetőleg akadályozni kell, míg a fejlődő szénsav elillanhatása elősegítendő, nehogy az edények szétvetteszenek. E célra legjobb a szőlőmust forrásánál is alkalmaztatni szokott tölcseket használni.

Ha a bogyó-mustnál két nap forrás nem mutatkozik, akkor lehuzzuk a mustot, s úgy töltjük ismét hordóba vagy más edénybe, hogy e közben levegővel keveredjék s egyuttal ha rendelkezésre áll, borseprőt is adunk a folyadékhoz. Ha borseprőnk nem volna, akkor sajtó-élesztő is használható, a mit kevés borral keverve töltünk a hordóba, jól felzavarva az egész tartalmat.

Ha a forrás véget ért, s a bor tisztulni kezd, akkor leeresztjük egy tiszta, gyengén megkénezett hordóba.

Ezentul a hordó, ha csak lehetséges, mindig tele legyen. Dugónak legjobb az akác-, vagy tölgydugó, melynek azonban olyan hosszúnak kell lenni, hogy még apadások is a bor felszínjét elérje. Ronggyal vagy ilyessel nem szabad a dugót bevonní, mert így könnyen ecetesedés származhatik.

Üvegben ezen bogyó-borok évekig elállanak, csak hogy úgy az üvegeknek, mint a dugóknak teljesen tisztának kell lenniök. A jó szorosan bedugott üveg szája paraffinba dugatik, hogy a levegő teljesen el legyen a bortól zárva.

Még pezsgőbort is lehet a bogyó-nedvekből készíteni, olyan formán pedig, hogy a kiforrott borhoz, mielőtt palackokra huznánk, literenként 16 gramm czukort adunk és egy igen kevés borseprőt vagy élesztőt. Különböztetve e célra legjobb pezsgős üvegeket használni, s azok száját sodronnyal leszorítani.

Végül megjegyzendő még az egresre nézve, hogy az ne legyen túlrett, mert így ize kevésse lenne kellemes. Ezen bogyókat jól össze kell zuzni s fedett edényben 34 óráig tartani a sajtolás előtt. A törkölyt pedig, mint mondvá volt, újra fel kell vízzel eresztetni, míg csak ez valamennyi becses alkatrészt ki nem von. Ezen nedvet aztán, a már jelzett viz és czukor mennyiséggel keverve hordóba töltjük, mely a forrásához szükséges tölcserel el van látva. Mintegy 5 hét múlva kristálytisztaságu lesz a bor, s palackokba le lehet huzni.

A ribizlire nézve megjegyzendő, hogy ez teljesen érett állapotban használható, s miután kisajtoltatott, a mustot egy nap hűvös helyen hagyjuk, s csak azután adjuk hozzá a szükséges czukort és vizet.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

A
„SZÉKELYFÖLD“
kiadóhivatala.

KÖNYVNYOMDÁJA,
PAPIR ÉS ÍRÓSZER KERESKEDÉSE
KÉZDI-VÁSÁRHELYT
ZSIGMOND-TÉR, SAJÁT HÁZÁBAN.

**Jobb,
!**

*Tintaírtók dus
választékban, kiváló
minőségű gallus,
alizarin, katalin, ki-
rály, anthracén, carmin,
kék és fém-tinták, pecsétvía-
szok, ostyák, ruggyanta
bélyegző-festékek, és hecto-
graph tinták.*

Török József gyógyszerértára
Budapest, Király utca 12 sz.

A védegyelet és alálírás tüzetesen tessék megtekinteni!!! Csak oly csepeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (Brady) és ezen szavakkal: "Valódiságot bizonyítom".

A Mariacs-elli gümörceppek valódián kaphatók.

Kovács Jerecz gyógyszerárban Kézdi-Vásárhelyt.

Keleti vonal.

Érvényes 1893. május hó 1-től.

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.